

gedurende langere tijd, buiten de stad te gaan vertoeven. Voor en na verzezen, bij de boerderijen, herenhuizen, welke van binnen werden verfraaid met kostbare behangsels, lambrizingen en stucwerk, terwijl er rondom heen tuinen werden aangelegd met bosschages, oprijlanen, boomgaarden, kassen, coupels, vijvers en tuinbeelden.

Alle buitenplaatsen binnen het ambacht lagen bij het dorp Hillegersberg, welks aanzien hierbij zeer moet hebben gewonnen. Het opgaand geboomte verleende cachet en bekoring aan een landschap, waarin overigens wijde uitzichten over de veenderijen domineerden. Verscheidene Rotterdamse families van stand en hun gasten reden in de zomer in hun chaisen en karossen over de Rijweg en brachten er vertier. Een groep van meer gecultiveerden had zijn plaats ingenomen temidden van een eenvoudige landbevolking.

Nog in de tweede helft van de 18de eeuw moet de aanwezigheid der buitenplaatsen vreemdelingen hebben geïmponeerd en de deplorabele toestand van het ambacht hebben gecamoufleerd. Anders is het onverklaarbaar, hoe de „Tegenwoordige Staat” in 1749 van Hillegersberg kon zeggen, dat het „geen onbillijk dorp” was. Nog raadselachtiger is de verheerlijking door de „Nederlandsche Stad- en Dorpsbeschrijver” in 1797: „De ligging is zo aangenaam als uitgedacht zoude kunnen worden; de grond van het Ambacht is meestal veenachtig, en echter tevens ongemeen vruchtbaar en groeizaam, waarvan de blijken in overvloed voorhanden zijn, zo in de vruchten, welken van die grond worden geleverd, als in de veele Buitenplaatsen en Tuinen, die men in ’t Ambacht vindt, en allen welken zo weelig als paradijzen staan: de veenderij, die te Hillegersberg en Rotteban met kracht wordt voortgezet, veraangenaamt het Ambacht, in veele opzichten, niet weinig”.

De werkelijkheid was toen, dat de veenderij was uitgeput, dat de bevolking was teruggelopen en dat de armoede was toegenomen. Inderdaad waren er langs de Bergweg nog wel enige buitenhuizen, maar minder dan voorheen en met name de grootste buitenplaatsen waren verkaveld of op een andere wijze verdwenen.

Resumerend moet ik over de bevolkingsstructuur van het ambacht Hillegersberg het volgende mededelen:

Vanaf de 15de eeuw tot ca. 1730 nam het aantal inwoners